

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281 – 33 / 16
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 18284 датум: 18. 05. 2016.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА
У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ
ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

Извештај

о посети
ОЗ ЛЕСКОВАЦ

Праћење спровођења препорука НПМ

Београд, април 2016. године

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА УСТАНОВА	ОЗ Лесковац
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука из Извештаја о посети ОЗ Лесковац Националног механизма за превенцију торутре из 2015. године
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана
ДАТУМ ПОСЕТЕ	28. април 2016. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена телефонским путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Милош Јанковић <i>Заменик Заштитника грађана, вођа тима</i> Јелена Јелић, <i>Заштитника грађана / НПМ</i> Јелена Самарцић, <i>Заштитника грађана / НПМ</i>

УВОД

НПМ тим је 28. априла 2016. године обавио посету Окружном затвору у Лесковцу у циљу праћења поступања по препорукама из Извештаја о посети ОЗ Лесковац (бр. 71 – 33/ 15 од 01. 07. 2015. године).

НПМ тим је приликом посете обавио разговор са управником Гораном Петронијевићем и начелником Службе за третман и обишао заводске просторије.

На дан посете, у Заводу се налазило укупно 191 лице лишено слободе. Од тог броја 16 лица је било у притвору, 99 у затвореном одељењу, а 76 у полуотвореном одељењу.

Према наводима управника, урађен је Пројекат за изградњу новог објекта затвореног типа у оквиру постојећег комплекса Затвора. Изградња овог објекта према наводима управника треба да почне почетком 2017. године, а предвиђени капацитет новог објекта биће за око 500 лица. У нови објекат предвиђено је смештање осуђених из затворено одељење и лица која су на извршењу мере притвора. Пројектом је предвиђено да објекат има 50 просторија за смештај лица лишених слободе, пет просторија за усамљење, две просторије за пријем посета лица лишених слободе, две просторија за пријем породичних посета, две радионице за осуђена лица, две теретане, три просторије за дневни боравак, кухињу, магацин за храну, кантину за осуђене, вешерај, лекарску ординацију, зубарску ординацију, стационар за смештај оболелих, стационара за смештај психијатријских болесника и просторије предвиђене за службена лица Затвора. Према наводима управника урађен је и пројекат за изградњу Цркве у оквиру Завода.

У односу на посету тима НПМ 2015. године, извршена је адаптација просторије, а посете блиских лица. Просторија је довољна пространа, а у оквиру ње налази се и тоалет. Опремљена је угаоном гранитуром, сточићем, комодом и француским лежајем. У просторији је инсталирано дугме за позивање припадника Службе за обезбеђење.

Реновиране су кухиња и трпезарија, у складу са важећим стандардима, зидови су санирани од влаге, већи број заједничких купатила и мокрих чворова је реновиран и извршено је редовно хигијенско кречење свих просторија и ходника „старог павиљона“. Према наводима управника Завода, у јулу месецу 2016. године извршиће се реновирање преосталих мокрих чворова и замена санитарних уређаја.

Услед недостатка средстава, адаптације нису вршене у Павиљону 3 и притворској јединици.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА ИЗ ИЗВЕШТАЈА О ПОСЕТИ 2015. ГОДИНЕ

1.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У притворској јединици ОЗ Лесковац не постоји посебна просторија намењена за дневни боравак притворених лица.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће обезбедити да притвореници проводе расположиво време током дана (у преподневним и поподневним сатима) ван просторије – спаваонице, у заједничким просторијама са другим притвореницима са којима им одлуком суда није забрањен контакт.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Потребно је даље праћење.

Према наводима управника Завода и увидом у пројектни нацрт, просторије за дневни боравак притворених лица предвиђене су у новој згради. Тренутно је смештајни капацитет Завода такав да није могуће обезбедити просторију за ту намену.

2.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац осуђеницима смештеним у Павиљону III није обезбеђена просторија за дневни боравак.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће у оквиру затвореног одељења - Павиљон 3 обезбедити наменску заједничку просторију за дневни боравак осуђених са довољним бројем столица и одговарајућим бројем столова, као и техничке услове за праћење радио и телевизијског програма.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Потребно је даље праћење.

Према наводима управника Завода и увидом у пројектни нацрт, просторије за дневни боравак осуђених у затвореном одељењу предвиђене су у новој згради. Тренутно је смештајни капацитет Завода такав да није могуће обезбедити просторију за ту намену.

3.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У пријемном одељењу у ОЗ Лесковац на једног осуђеника долази мање од осам кубних метара, односно мање од четири квадратна метра простора. Такође, нема довољано касета за одлагање личних ствари.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац обезбедиће у пријемном одељењу потребан простор за смештај осуђених, тако да на једног осуђеног у просторији-спаваоници дође најмање осам кубних метара и четири квадратна метра простора.

У пријемном одељењу обезбедиће се довољан број касета за одлагање личних ствари.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Делимично је поступљено по препоруци.

Приликом обиласка пријемног одељења уочено је да су извршене адаптације просторија (убачен довољан број касета, замењени кревети, стављене плочице на подове, санирани зидови од влаге и кречење). Међутим, и даље се у просторијама пријемног одељења налази већи број кревета, тако да је квадратура по осуђенику испод законски предвиђеног минимума, односно није у складу са важећим стандардима. Према наводима управника, када се изгради нови објект Завода, и тај критеријум ће у потпуности бити испоштован.

4.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У пријемном одељењу ОЗ Лесковац, према наводима осуђеника, време на свежем ваздуху проводе највише један сат дневно.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

Осуђеним лицима у ОЗ Лесковац ће се омогућити да на отвореном проводе најмање два сата дневно.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступа се по препоруци.

Према наводима управника, осуђенима се омогућује да на свежем ваздуху проведу два сата.

5.

УТВРЂЕНО 2015. г.

Спаваоница, у којој су смештена прекршајно кажњена лица (поред Павиљона II), није адекватних димензија у односу на укупан број лежајева. У тренутку посете нису сви лежајеви били попуњени, међутим уколико би то био случај дошло би до пренасељености просторије. Такође, лежајеви који се не користе онемогућавају коришћење слободног простора.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће из просторије-спаваонице, поред Павиљона II у којој су смештена прекршајно кажњена лица, уклонити вишак лежајева, тако да у случају попуњености свих лежајева на једно лице у просторији-спаваоници дође најмање осам кубних метара и четири квадратна метра простора.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Није поступљено по препоруци.

Током обиласка Завода уочено је да су просторије-спаваонице у којима су смештена прекршајно-кажњена лица и даље пренасељене, односно нису уклоњени лежајева који су вишак и који онемогућавају коришћење слободног

простора. Према наводима управника, поступање по препоруци биће могуће када се изгради нови објекат Завода.

6.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У великом броју просторија-спаваоница примећена је влага на зидовима.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће у свим просторијама-спаваоницама, које користе лица лишена слободе, санирати зидове од влаге, а потом извршити кречење просторија.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Делимично је поступљено по препоруци.

Већи број заједничких купатила и мокрих чворова је реновиран и извршено је редовно хигијенско кречење свих просторија и ходника „старог павиљона“. Међутим, нису вршене адаптације и реновирања Павиљон 3 и притворске јединице.

7.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац хигијена просторија-спаваоница где су смештена лица на метадонској терапији, просторија за смештај прекршајно кажњених (поред Павиљона II), као и у просторијама-спаваоницама пријемног одељења није задовољавајућа.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће спровести расположиве мере и активности у циљу утицаја на осуђене да хигијену простора у ком бораве.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступљено је по препоруци.

Приликом обиласка Завода тим НПМ се уверио да је хигијена задовољавајућа, а у Павиљону 2 осуђена лица су самоиницијативно направила распоред хигијеничара на дневном нивоу.

8.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац поједини санитарни уређаји, у оквиру мокрих чворова и заједничких купатила су дотрајали.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће заменити дотрајале санитарне уређаје у оквиру мокрих чворова и заједничких купатила.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Потребно је даље праћење.

Већи број мокрих чворова и заједничких купатила је реновиран и стављени су нови санитарни уређаји. Према наводима управника Завода, преостали мокри чворови биће реновирани у јулу месецу 2016. године.

9.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац кревети и одређен број душека које користе лица лишена слободе су прилично стари и дотрајали.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће лицима лишеним слободе обезбедити адекватне лежајеве и замениће старе и дотрајале душеке.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступљено је по препоруци.

10.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац већина осуђеника се жали на исхрану, односно да су порције оскудне и лошег квалитета. Такође, јеловници нису видно истакнути.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће омогућити лицима лишеним слободе исхрану подобну да одржи њихово добро здравље и снагу.

ОЗ Лесковац ће у трпезарији, као и у оквиру затворених одељења видно истицати јеловнике најкасније последњег дана у недељи за наредну недељу.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступљено је по препоруци.

11.

УТВРЂЕНО 2015. г.

ОЗ Лесковац није довољно покривен системом видео надзора.

У просторијама које су под видео надзором, нема видно истакнутог писаног обавештења да је просторија под видео надзором.

Забележени видео снимци чувају се само 15 дана.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће без одлагања предузети мере за бољу покривеност Завода системом видео камера.

У свим просторијама које су под видео надзором поставиће се на видном месту писано обавештење о видео надзору.

Забележени видео снимци ће се чувати у трајању не краћем од 30 дана.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступљено је по препоруци.

Постављене су 33 нове камере, са могућношћу чувања видео записа и до 72 дана. Обавештења о видео надзору су видно истакута унутар просторија које покрива камера.

12.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац, у спаваоницама, не постоје дугмад аларма за позивање страже.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће без одлагања предузети мере да се просторије за смештај лица лишених слободе опреме дугмадима аларма за позивање страже.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Делимично је поступљено по препоруци.

Аларми за позивање припадника Службе за обезбеђење уграђени су у Павиљону 3 и у просторији за слободне посете.

13.

УТВРЂЕНО 2015. г.

Извештај који поводом прегледа у вези са применом средстава принуде, подноси лекар не садржи наводе лица према коме је мера принуде примењена о начину настанка повреда, нити садржи мишљење лекара о повезаности примењене мере и насталих повреда.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

У ОЗ Лесковац лекар ће у писмени извештај о обављеном прегледу, а у вези са применом средстава принуде, обавезно унети 1) наводе лица према коме је мера принуде примењена о начину настанка повреда и 2) мишљење о повезаности примењене мере и насталих повреда.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступљено је по препоруци.

14.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У току дисциплинског поступка, надлежни васпитач поред мишљења о владању осуђеног даје и предлог дисциплинске мере за коју сматра да би требало да се осуђеном изрекне.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

У ОЗ Лесковац васпитачи неће у свом мишљењу о владању осуђеног, које дају у току дисциплинског поступка, уносити предлог мере која треба бити изречена, јер се на тај начин прејудуцира исход дисциплинског поступка и утиче на доношење одлуке о дисциплинској одговорности осуђеног.

Доношење одлуке о томе да ли ће или не бити изречена дисциплинска мера, као и одлуке о врсти и висини дисциплинке мере искључиво је у надлежности органа који воде дисциплинске поступке.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступљено је по препоруци.

Према наводима управника Завода, васпитач у току дисциплинског поступка у свом мишљењу о владању осуђеног више не уноси предлог мере која треба бити изречена осуђеном по окончању дисциплинског поступка.

15.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац је недовољна понуда обука и курсева за осуђене разврстане у васпитне групе „А“ и „Б“, а осуђени разврстани у васпитну групу „В“ немају могућност укључивања у обуке.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац предузеће мере како би се повећао број обука и курсева у Затвору. Такође, учешће у обукама и курсевима омогућиће се свим осуђеним сходно утврђеним потребама и потенцијалима према програму поступања, а не само осуђенима разврстаним у васпитне групе „А“ и „Б“.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Делимично је поступљено по препоруци.

У тренутку посете тима НПМ у току је била Обука за повртарство, ратарство и друге пољопривредне радове, а у обуку је било укључено троје осуђених. Према наводима начелника Службе за третман, првобитни број укључених био је пет, међутим двојица осуђених су отпуштени са извршења казне, тако да их је сада троје. Обука коју реализује особље из средње пољопривредне школе из Пожаревца траје 3 месеца. Према наводима начелника, обуке за осуђене који су разврстани у „В“ групу није било од претходне посете тима НПМ. Међутим у плану је да се за њих организује информатичка обука коју је већ прошла једна група осуђених из „Б“ групе. Ову обуку организује и спроводи Центар за економику домаћинства из Лесковца. План је да се са обуком крене на јесен.

16.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац осуђенима се не издаје писмена потврда ради слања писма препорученом поштом.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће убудуће издавати писану потврду осуђенима ради слања писма препорученом поштом.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступљено је по препоруци.

Према наводима управника Завода поступа се по овој препоруци. Завод свим осуђенима издаје потврду као доказ да су послали препоручену пошту преко Завода.

17.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац не постоје просторије које су прилагођене за смештај лица са инвалидитетом.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

У ОЗ Лесковац ће се обезбедити просторије које ће бити прилагођене осуђенима са инвалидитетом, односно смештај примерен врсти и степену њихових посебних потреба.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Потребно је даље праћење.

У ОЗ Лесковац се више не смештају особе са инвалидитетом. Све особе са инвалидитетом упућују се у КПЗ Ниш која има прилагођене просторије и услове за боравак тих лица.

18.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У Заводу није обезбеђено континуирано присуство лица са здравственом квалификацијом. Ангажовано је два медицинска техничара, од којих једном ускоро истиче уговор.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац ће предузети мере како би се запослио довољан број медицинских техничара како би се обезбедило континуирано (радним даном, викендима и државним празником) - двадесетчетворчасовно - присуство најмање једног лица са медицинском квалификацијом у Заводу.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Потребно је даље праћење.

У Заводу поред лекара, у радном односу на неодређено време ради један медицински техничар, док је други ангажован уговором о делу. Услед рационализације јавног сектора није могуће запослити у стални радни однос довољан број медицинског особља.

19.

У ОЗ Лесковац потребно је обновити постојећу медицинску опрему у амбулантима. Потребно је набавити носила и инвалидска колица који недостају.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Потребно је даље праћење.

Према наводима управника Завода, здравствена заштита биће унапређена изградњом новог објекта, јер је пројектом, предвиђена и интернистичка амбуланта и просторија за болничко лечење, са свим потребним апаратима и опремом.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ДАЉЕ УНАПРЕЂЕЊЕ

20.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац запосленима Службе за третман не организују се едукације, семинари и усавршавање из области третманског рада са осуђеним лицима.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац предузеће мере и сачинити програм потребне едукације за запослене ангазоване на пословима третмана и ресоцијализације осуђених, а у циљу подизања квалитета васпитног рада усмереног ка што успешнијој реинтеграцији и рехабилитацији осуђених.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Није поступљено по препоруци.

Према наводима начелника Службе за третман Завод није сачинио програм потребне едукације за запослене ангажованим на пословима третмана.

ПРЕПОРУКА

Потребно је да ОЗ Лесковац сачини програм едукације за запослене у Служби за третман сходно њиховим потребама, а у циљу подизања квалитета васпитног рада, који ће проследити Управи за извршење кривичних санкција.

Управа за извршење кривичних санкција ће у складу са процењеним потребама запослених у Служби за третман предузети мере како би се обезбедила едукација запослених у овој Служби.

21.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац индивидуалне форме васпитно-корективног рада нису на задовољавајућем нивоу.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

У ОЗ Лесковац је, потребно интензивирати индивидуалне форме васпитно - корективног рада сходно потребама и интересима осуђених.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Потребно је даље праћење.

Према наводима начелника Службе за третман, интензитет индивидуалних разговора зависи од броја постављених индивидуалних циљева програмом поступања и предвиђеног интензитета сусрета потребних за реализацију постављених циљева, као и сходно потребама осуђених лица. Обично се обави један разговор са свим осуђеним лицима у току месеца. Књига евиденције о обављеним разговорима не постоји, а према наводима начелника води се електронска евиденције (листе праћења) где се евидентирају све активности које се спороводе са осуђеним лицем. Листе праћења улажу се у досијее осуђених тек након истека казне. С обзиром да не постоји јединствена евиденција обављених индивидуалних разговора са осуђеним лицима на основу које би се могао утврдити степен интензитета индивидуалног рада, као и да се листе праћења осуђених улажу у досијее осуђених тек након истека казне није било могуће утврдити да ли је интензитет индивидуалних форми васпитно-корективног рада побољшан.

ПРЕПОРУКА

Служба за третман ОЗ Лесковац редовно ће улагати у досијее осуђених листе праћења обављених индивидуалних третманских активности, како је и прописано Директивом¹, а све у циљу праћења спровођења третмана током извршења казне.

22.

УТВРЂЕНО 2015. г.

У ОЗ Лесковац упошљавају се само осуђени који су разврстани у васпитне групе „А“ и „Б“ и смештени у полуотворено одељење.

ПРЕПОРУКА из 2015. г.

ОЗ Лесковац предузеће мере како би се свим осуђеним лицима пружила могућност радног ангажовања, сходно процени радне способности и степена ризика.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Није поступљено по препоруци.

Према наводима управника Завода осуђени из групе „Б“ не упошљавају се, јер не постоје техничке могућности за њихово радно ангажовање у павиљонима у којима су смештени. Периодично када се обављају радови на адаптацији неких делова Завода ови осуђени се ангажују, али то је ретко. У тренутку посете тима НПМ, од укупно 175 осуђених, њих 40 је било радно ангажовано и то само из полуотвореног одељења, од тога четворица на пословима ван Завода. На основу претходно наведеног, а имајући у виду упућену препоруку може се закључити да у Затвору и даље не постоји могућност за упосленост осуђених лица из затвореног одељења.

ПРЕПОРУКА

ОЗ Лесковац ће по завршетку изградње новог објекта и премештаја осуђених из затвореног одељења у нови објекат предузети мере како би се радно ангажовали и осуђени који су разврстани у групу „Б“.

¹ Директива о начину рада службеника третмана у заводима, број: 110-00-1/13-03 од 24.02.2013. године